

Cloenda de la trobada general de caps de mininos escoltes/guies Sant Jordi,

Igualada
8 d'abril de 1996

Tot compromís comporta risc

He llegit els papers que heu fet servir per a aquesta trobada. I he parlat amb alguns de vosaltres. Divendres passat, però altres cops ja ho havia fet. I sé que el vostre moviment de sempre ha mirat d'articular el seu ideari entorn de tres elements bàsics: la fe, el país, les persones, i, lligat amb això, la formació. I també que de tota aquesta pedagogia n'ha de sortir, per a cadascú de vosaltres, un projecte personal. Es pretén que en surti un projecte personal, que ha d'arrencar d'allò que en Raimond Ribera en diu l'espai interior, o també un lloc bo. Aquest espai, diu ell i és veritat, és el que ajuda a desenvolupar la persona. Per tant, aquest espai, que és personal, que és individual, ha de ser omplert de continguts positius.

Quins continguts? Si hem de fer cas de l'ideari del vostre moviment d'un contingut de fe, de país, de sentit del bé comú i d'esperit de servei als altres. Tot això viscut des de la convicció i des del compromís.

Permeteu-me dos mots sobre la convicció i sobre el compromís. Hi ha tendència a fer entendre que no està bé tenir conviccions fortes. De seguida que un en té és titllat de fonamentalista. Això és conseqüència del fet que durant molts anys se'ns ha predicat la immediatesa, la fugacitat, la fragilitat, el relativisme en tot.

Fa poc vaig preguntar a unes quantes persones quins eren els seus valors i les seves conviccions, i em varen contestar que la diversitat. Jo els vaig dir que la diversitat no és un valor, sinó un fet. Que el valor és ser capaç de respectar la diversitat, de respectar el que no és o no pensa com un mateix. Vaig tornar a preguntar en què creien, ells; però no els vaig treure de la diversitat o, com a molt, de la tolerància, que això sí que és una virtut positiva. Respectar els altres és valorar-los, de fet és estimar-los. Però ho és si es practica des d'una convicció pròpia. Si tant et fa una cosa com una altra no s'és ben bé tolerant, s'és indiferent. I la indiferència no és una virtut ni és un valor. I dura mentre no costa res. Mentre no et costa res.

La vida és llarga. De vegades difícil. Sovint produeix situacions compromeses. Hi ha fracassos, decepcions, frustracions. Hi ha ressentiments, temptacions d'enveja, cansaments. No s'aguanta una vida de servei ni als altres ni a res que valgui més que nosaltres, o de servei al país, des de la indiferència, o des de la fragilitat de les conviccions. Sense aquest gruix de conviccions -i de conviccions n'hi ha de tota mena, i cadascú té les seves, però totes han de tenir el segell de l'autenticitat-, sense aquest gruix de conviccions, repeteixo, s'acaba en la facilitat, o en el cinisme.

Les vostres conviccions, les dels Minyons Escoltes i les Guies Sant Jordi, són les que són, i els papers que m'heu enviat les expliquen prou bé. Potser un dia canviareu de conviccions, potser deixareu de tenir fe, o de creure que és bo estimar i servir Catalunya, o que el servei als altres s'ha de fer d'una manera diferent de com ara ho veieu.

La tolerància ens ha de fer, i m'ha de fer, respectuosos, des de les nostres conviccions de sempre, amb aquest possible canvi. Però el que us demano és que no esdevingueu ni

indiferents ni cíncics. I que des de la vostra nova convicció, si un dia la teniu, seguiu essent tolerants. Però ara per ara, aquesta trobada està presidida per uns valors personalistes de fe i de país que poden donar plenitud, joia i sentit a la nostra vida.

Una convicció forta comporta lògicament un compromís. De fet, el conreu d'aquest lloc bo que és el nostre espai interior no és possible sense un compromís personal, el de ser fidel a nosaltres mateixos i a les nostres conviccions. I una convicció forta desemboca lògicament en un projecte personal, el de voler viure d'acord amb aquesta convicció. Però no n'hi ha prou amb el compromís personal. Amb el compromís de dir "jo viuré d'acord amb aquesta o aquestes conviccions". No n'hi ha prou: Cal que això transcendeixi. I he de dir que hi ha avui una certa tendència a no projectar prou el compromís personal i a convertir-lo en col·lectiu. Contra això, hem de lluitar-hi, perquè si realment creiem que som portadors de quelcom de transcendent, que val la pena, la primera conseqüència de la pedagogia generosa que pretén ser la del vostre moviment es oferir-ho als altres. Des del respecte, però oferir-ho. I si de debò creiem, com diu en Raimon Ribera, que Catalunya és el nostre marc de referència col·lectiva -i jo també crec que pel seu desenvolupament les persones necessiten marcs, àmbits comunitaris- hem de contribuir a fer què sigui un bon marc, que Catalunya sigui forta en la seva identitat, justa envers tots els seus i espiritualment ambiciosa. I si sincerament creieu que el servei als altres és el mèrit més gran, no podem deixar que aquesta idea serveixi només per al nostre narcisisme. Cal, per tant, passar del compromís personal al col·lectiu.

Insisteixo en això, perquè observo en el món de la nostra joventut la tendència a conrear massa el seu propi jardí, o el de la seva colla, i utilitzo el llenguatge vostre d'aquesta trobada. En part, perquè no els convencen prou les propostes col·lectives que se'ls fan. Propostes polítiques o socials, religioses o de promoció humana. En el grau en que això sigui així, he de dir que no us dona dret al no compromís col·lectiu. Si no n'hi ha cap que us agradi -i jo us dic que ho puc entendre-creeu vosaltres les vostres fórmules, feu vosaltres les vostres propostes. No amb esperit de capelletes, és a dir, si és que heu de rebutjar les propostes que us fan, que sigui perquè realment voleu fer quelcom de millor, no només per protagonisme o per esperit de contradicció. I encara he d'afegir, lligat a això, que a voltes ja en el rebuig al compromís col·lectiu o bé un punt d'elitisme o bé una mica de por. I de comoditat.

Perquè resulta fàcil, des del propi castell, criticar els qui treballen, lluiten o es debaten en el camp de la política o de l'acció social o cultural, o en tants d'altres. Des d'una posició exigent, però protegida i distant, i sovint elitista, la crítica és fàcil, i de vegades encertada. Però acaba essent estèril per a la societat i per a qui la practica.

Tot compromís comporta risc. També el purament personal, si més no perquè qui el pren pot acabar finalment malament. Malament, si més no, amb ell mateix. Ell mateix pot, un dia, constatar que no ha estat honest amb ell mateix. Però el compromís col·lectiu i públic comporta més risc encara; no solament, segons com, el de la insatisfacció; pot comportar també el risc de perdre, o de no servir bé el seu ideal, o simplement de no ser entès. I tota la noblesa del compromís col·lectiu rau en l'acceptació d'aquest risc, sense el qual no hi pot haver servei. Perquè sempre cal, finalment; en el camp que sigui i en el nivell que sigui, molt alt o modest, sempre cal que algú s'arramanguí. Encara més, que algú s'embruti les mans. No de sang. Ni de brutícia de corrupció. Ni d'engany o de manipulació. Però sí de terra i de pols, de decepcions, frustracions i malentesos, de riscos morals.

Catalunya, com a país i com a societat, s'enfronta alhora amb perspectives positives i amb perills. Ens hi enfrontem, crepeteixo, col·lectivament, com a nació; però també com a

ciutadans. Catalunya ha anat bé quan la força que l'ha impulsada no ha estat només política i econòmica -i cal dir que les dues són absolutament necessàries-, sinó també cívica i cultural, moral i espiritual. I quan tots els components de força del país s'han posat al servei de les persones. Això ara no ho tenim prou, o no ho fem prou. I per això podria passar que el país que volem fer, i la societat forta i justa que volem construir, i l'esperança que ens dóna escalf, no arribessin a cuallar.

Hi ha gent que em diu aquests dies, com a polític i com a president: "Has de fer això", o bé "No, heu de fer allò", o "Heu de fer el de més enllà". Arriben les veus contradictòries a un indret de solitud, i on les úniques certeses són que el risc meu i d'uns quants més, i la nostra responsabilitat, són intransferibles, i que més enllà dels nostres encerts o errors, com a país, com a societat i com a comunitat moral, anirem endavant si el tremp de la gent és bo, i sobretot si ho és el de la gent que ve. El vostre.

Per això he vingut a demanar-vos que, amb la llibertat que ha d'inspirar les vostres decisions, amb la generositat que ha de brollar del lloc bo de cadascú de vosaltres i amb sentit agut de responsabilitat, feu vostre un projecte ambiciós de vida i de persona, de país i de societat. Jo sé que durant anys se us ha parlat d'això, que durant anys tota la pedagogia del moviment Escolta ha actuat sobre vosaltres en aquest sentit, i que, per tant, és presumptuós que ja ara, acabat d'arribar, us faci aquesta petició. Perdoneu-me. Sigueu, però, comprensius, i penseu que per a una persona com jo no hi pot haver cap consol més gran ni cap esperança més sòlida que la de pensar que les noves generacions, potser a la seva manera, faran avançar més i més el nostre país. I que donaran resposta al que necessita.

Catalunya no necessita pontificaires, que de vegades àdhuc són de bona fe, però que sovint són presumits i suficients i que en tot cas no estan disposats a pagar amb la pròpia persona. El país necessita gent que practiqui l'esperit de servei amb sentit de risc i amb responsabilitat. Gent de conviccions, de compromís i capaç de viure amb joia i esperança. La joia que dóna treballar per causes justes i servint els altres. I l'esperança que als qui tenim fe ens dóna la ressurrecció del Crist i la nostra filiació cristiana; i que als nostres germans que no en tenen els donen tantes coses positives que es poden trobar en els homes si les sabem buscar.

Que aquesta joia i aquesta esperança us acompanyin sempre.